

1 ותנן – ואף על פי כן שנינו להלן (עו), לגבי אברים של בהמה בעלת
2 מום שנתערבו באברים של עולות תמימות רבות, שרבי אליעזר
3 אומר, אם קודם שנמלך הכהן כיצד לנהוג עם האברים, קרב –
4 הקריב את הראש של אחד מהן, אנו תולים שאת האיסור הוא
5 הקריב, ולכן יקריבו כל שאר הראשים. הרי מוכח שגם בבעלי חיים
6 שחוטין אלו שנידחו ואינם ראויים יותר להקרבה, ואם היה הכהן בא
7 להמלך כיצד לנהוג היו אומרים לו שלא יקריבם, מכל מקום אם לא
8 נמלך והקריבם הורצה לו. ואם כן אפשר לומר שאף התנא של
9 המשנה בקינים סבר שבעלי חיים נידחים, ומכל מקום אמר שאם לא
10 נמלך הכהן וזרק את דמי הקינים הורצה לו, ומדוע סבר רבא שאם
11 הקריב את כל הבהמות שבתערובת לא הורצה לו.

12 מתרצת הגמרא: הוא דאמר קהנן המצרי – אפשר לומר שרבי
13 אליעזר סובר כחנן המצרי, שגם שחוטים שנפסלו מהקרבה וחזרו
14 ונעשו ראויים להקרבה הרי הם כשרים להקרב על גבי המזבח.
15 דתניא – שכן שנינו בברייתא, קהנן המצרי אומר, שני שעירים
16 שנלקחו לעבודת יום הכיפורים, האחד להקרבה והאחד להשתלח
17 לעזאזל, ולאחר שחיתת השעיר העומד להקרבה מת השעיר
18 המשתלח, אפילו שהיה דם השעיר הפנימי מונח כבר בפוסם אחר
19 שחיתה, אין אומרים שמאחר ובן זוגו מת הוא אינו יכול להיקרב
20 בלחוד, ידחה לעולם וישפך דמו ויביא שני שעירים אחרים אחד
21 להקרבה ואחד להשתלח, אלא מביא חבירו – שעיר אחר מן השוק
22 ופוזווג לו – שיהא בן זוגו, ויזרק דם השעיר הראשון על גבי המזבח
23 והשני ישתלח. נמצא שחנן המצרי סובר שאף אחר שחיתה אינו
24 נדחה לעולם, וכיון שרבי אליעזר סבר כחנן המצרי שאף שחוטים
25 אינם נידחים, מובן מדוע סבר שאם לא נמלך הכהן והקריב את אחד
26 הראשים שבתערובת יכול מעתה להקריב את כולם, אבל הסוברים
27 ששחוטים נידחים יסברו שגם אם קרב ראש אחד לא יקריבו את שאר
28 הראשים ואם הקריב לא הורצה, ואם כן לא קשה על רבא הסובר
29 שהתנא של משנתנו סבר שגם בעלי חיים שנידחו לפני שחיתה נידחו
30 לעולם, ולכן אם הקריב את הבהמות התערובת לא הורצה לו.

31 הגמרא מביאה את חידושו של רב לגבי תערובת עבודה זרה ומקשה
32 עליו ממשנתנו: אומר רב נתנן אומר רב רבא אבוי אומר רב, טבעת
33 של עבודת כוכבים – שקישטו בה עבודת כוכבים ונאסרה,
34 שנתערבה במאה טבעות של היתר, ונאסרו כל הטבעות שמא הם
35 האיסור, משום שגזרו חכמים בעבודה זרה שאפילו באלף אינה
36 מתבטלת. ונפלה טבעת אחת מהם – מתוך התערובת לים הגדול
37 ונאבדה מן העולם, הותרו כולם, משום דאמרין – שחולים ואומרים
38 דהך דנפל – שאותה טבעת שנפלה לים היינו דאיסורא – היא אותה
39 טבעת של עבודה זרה שנתערבה, ומכיון שנפלה לים הותרו כל
40 הטבעות.

41 מקשה הגמרא: איתביה רבא לרב נתנן, איך אתה אומר בשם רב
42 שתולין את האיסור בטבעת שנפלה ומתירין את שאר הטבעות, והרי
43 שנינו במשנה שאם נתערבה חטאת פסולה בזבחים כשרים אפילו
44 אחת בריבוא ימותו כולם, ומסתימת המשנה נראה שגם באופן
45 שתמות אחת הבהמות מעצמה יש לנו להמית את כולם, ואמאי,
46 נימא דמית – נאמר שאותה בהמה שמתה איסורא מית – היא
47 הבהמה הפסולה, ויותרו שאר הבהמות שבתערובת להיקרב על גבי
48 המזבח, כשם שבטבעת עבודה זרה שנפלה אנו מקילים לתלות שהיא
49 הטבעת האסורה וכל הטבעות מותרות.

50 מתרצת הגמרא: אומר ליה רב נחמן לרבא, רב דאמר שהקילו
51 חכמים לתלות את האיסור בטבעת שנפלה, סבר ברבי אליעזר, דתנן
52 – שכן שנינו להלן (עו) לגבי אברים של בהמה בעלת מום שנתערבו
53 באברים של עולות תמימות רבות, ונאסרו כל האברים בהקרבה
54 מדרבנן, רבי אליעזר אומר, אם קודם שנמלך הכהן כיצד לנהוג עם
55 האברים שבתערובת קרב הראש של אחד מהן, יכולים אנו לתלות
56 שאת האיסור הוא הקריב בשוגג, ומעתה יקריבו כל הראשים כולם.
57 וכשם שהתיר רבי אליעזר להקל ולתלות את האיסור בראש שקרב,
58 כך התיר רב להקל ולתלות את האיסור בטבעת שנפלה לים. וכן

59 לשיטתו בנידון של משנתנו יש להקל ולתלות שהבהמה שמתה היא
60 האסורה ושאר הבהמות מותרות. אבל התנא של משנתנו סבר
61 כחכמים החולקים על רבי אליעזר (במשנה שלהלן) וסוברים שלא
62 הקילו לתלות את האיסור בראש שקרב ולהתיר את כל האברים,
63 לפיכך גם אם מתה בהמה אחת מן התערובת יש להמית את שאר
64 הבהמות, כי אין לתלות שהבהמה שמתה היא הפסולה.

65 רבא מוסיף להקשות על רב נחמן: איך אתה אומר שרב סבר כרבי
66 אליעזר, והא אומר רבי אליעזר בגמרא להלן (עו) שלא התיר רבי
67 אליעזר להקריב מן הראשים הנותרים אלא שנים שנים, שכיון
68 שאחד מהשנים ודאי כשר שהרי לא נתערב בהם אלא ראש אחד
69 פסול, אנו יכולים לומר שגם חבירו כשר והאיסור כבר קרב, אכל
70 להקל ולהקריב את הראשים אחד אחד אפילו רבי אליעזר לא
71 התיר, משום שעדיין יש מקום להסתפק שמא הוא האיסור, ואילו רב
72 התיר ליהנות מן הטבעות הנותרות אפילו אחת אחת.

73 מתרצת הגמרא: אומר ליה רב נחמן לרבא, אמאי נמי – גם אני
74 שאמרתי בשם רב שמותר ליהנות מן התערובת לאחר שנפלה
75 הטבעת לים, תרתי קאמינא – אמרתי זאת רק בשתיים שתיים, אבל
76 ליהנות מכל אחת בפני עצמה אסור, ולכן ניתן לומר שרב סבר כמו
77 רבי אליעזר.

78 הגמרא מביאה חידוש נוסף שאמר רב דין תערובת עבודת כוכבים:
79 [אמר רב יהודה] אומר רב, טבעת של עבודת כוכבים – שקישטו
80 בה עבודת כוכבים שנתערבה במאה טבעות, ונאסרו כולם מדרבנן
81 כפי שנתבאר לעיל, ופרשו מתוך התערובת טבעות למקום
82 אחד וששים טבעות למקום אחד, עדיין כל הטבעות עומדות
83 באיסורם ואפילו אותם ארבעים טבעות שפרשו למקום אחד, ואין
84 אנו מקילים לתלות שהטבעת האסורה נמצאת עם הששים טבעות
85 שהם הרוב. פרשה טבעת אחת מארבעים – מתוך אותם ארבעים
86 טבעות ונפלה לתוך טבעות אחרות של היתר, אינה אוסרת את
87 התערובת והטעם יבואר להלן, אך אם נפלה טבעת אחת מששים
88 הטבעות הרי היא אוסרת את כל התערובת.

89 מקשה הגמרא: מאי שנא – במה שונה נפילת טבעת אחת מארבעים
90 טבעות לתוך טבעות אחרות, נלא – שאינה אוסרת את התערובת,
91 משום דאמרין – שאנו תולים ואומרים איסורא בריבוא איתיה –
92 שהטבעת האסורה נמצאת בתוך ששים הטבעות שהם הרוב, הרי גם
93 כשנפלה טבעת אחת מתוך ששים הטבעות נמי אמרין – גם יש לנו
94 לומר איסורא בריבוא איתיה – שהטבעת האסורה נשארה בתוך
95 חמשים ותשע הטבעות שהם הרוב, והטבעת שנפלה והתערבה היא
96 טבעת מותרת, ומדוע אמר רב שאם נפלה טבעת אחת מתוך ששים
97 הטבעות לטבעות אחרות היא אוסרתם.

98 מתרצת הגמרא: לא כך חילק רב, ואכן גם אם נפלה טבעת אחת
99 מתוך ששים הטבעות לטבעות אחרות הם מותרות, משום שיש לנו
100 לתלות שהטבעת האסורה נמצאת בתוך רוב הטבעות שנשארו, אלא
101 כך חילק רב, אם פרשו ארבעים טבעות כולם למקום אחד ובאותו
102 מקום נתערבו כולם בטבעות אחרות, אין ארבעים הטבעות אוסרות
103 את הטבעות שנתערבו בהן, מפני שעל כל טבעת וטבעת יש שני
104 צדדי ספיקות להתיר, האחד, שטבעת זו אינה מן הארבעים שנפלו,
105 והשני, שאף אם היא מן הארבעים, שמא האיסור לא מעורב
106 בארבעים אלא בששים שפרשו למקום אחר, ובאופן זה הקילו
107 לתלות שהטבעת האסורה נמצאת בתוך ששים הטבעות שהם הרוב.
108 אבל אם פרשו ששים טבעות למקום אחד ונתערבו כולם בטבעות
109 אחרות, הרי הן אוסרות את הטבעות שנתערבו בהן, מפני שיש
110 לתלות שהטבעת האסורה נמצאת בין אותם ששים טבעות שהם
111 הרוב ועבודת כוכבים אפילו באלף אינה בטלה.

112 הגמרא מביאה את שיטת שמואל בדין זה: אמר רב יהודה, כי
113 אמריתיה קמיה דשמואל – כשאמרתי את חידושו של רב לפני
114 שמואל, אמר לי, הנה לעבודת כוכבים ששפיקה וספיקה ספיקה
115 אסורה עד סוף העולם, ואין להקל בה כשאר איסורים, ולכן אפילו
116 נתערבו ארבעים הטבעות באחרים, או שטבעת אחת נפלה מתוכן

10 קְנָסוֹת בְּלָם, וְהוּא אָמְרוּ יִתְעַלֶּה: "כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בֶן
 11 יַעֲשֶׂה לוֹ" (ויקרא כד, יט). הַכּוֹנֵה בְּזֶה שְׁלוֹקָחִים
 12 מִמָּמוֹנוֹ (מה שהזיק לו) כְּדִי מֵה שְׁהִזִיק, כְּמוֹ שֶׁבָּא
 13 בַּקְּבָלָה: אֶפְלוּ בִישׁוֹ בְּלֶבֶד — הָרִי אֵלוּ גּוֹבִים
 14 מִמָּמוֹנוֹ כְּדִי אוֹתוֹ הִשְׁעוּר. וְדַע שְׁדִינֵי קְנָסוֹת אֵלוּ
 15 בְּלָם נִזְקֵי אָדָם בְּאָדָם. וְכֵן אִם הִזִיקָה בְּהֵמָה
 16 אֶת-הָאָדָם אוֹ אֶת-הַבְּהֵמָה — הָרִי כָּל-הַדִּינִים
 17 הָאֵלֶּה לֹא יָדוֹן בָּהֶם וְלֹא יִפְסוֹק אֶלָּא בֵּית דִּין
 18 הַסְּמוּכִין בְּאָרֶץ (שנסמכו לסמכויות אלה ועוד —
 19 מדור לדור). וּכְבָר נִתְבָּאָרוּ הַלְכוֹת דִּין זֶה בַּפֶּרֶק
 20 ח' מ' (בבא קמא).

יום רביעי כ"א שבת ה'תשע"א

יום חמישי כ"ב שבת ה'תשע"א

יום שישי כ"ג שבת ה'תשע"א

שבת קודש כ"ד שבת ה'תשע"א

מצות עשה רלו.

6 הַמְצָוָה הָרְלוֹ — הַצְּוִי שֶׁנִּצְטְוּנוּ בְּדִין חוּבֵל
 7 בַּחֲבֵרוֹ, וְהוּא אָמְרוּ יִתְעַלֶּה: "וְכִי-יִרְבֵּן אֲנָשִׁים
 8 וְהִפְה־אִישׁ אֶת-רְעֵהוּ" (שמות כא, יח). וְאֵלוּ הֵם
 9 הַנִּקְרָאִים: דִּינֵי קְנָסוֹת. וַיֵּשׁ כְּתוּב הַכּוֹלֵל דִּינֵי

המשך ביאור למס' זבחים ליום ראשון עמ' א

34 ספיקא, ושמואל סבר כרבי יהודה שאין להקל בעבודת כוכבים גם
 35 בספק ספיקא.
 36 הגמרא ממשיכה להקשות על שמואל. מקשה הגמרא: שמואל
 37 דאמר הנח לעבודת כוכבים שספיקא וספק ספיקא אסורה, ומשמע
 38 מדבריו שרק בעבודת כוכבים אין להקל, אבל בשאר איסורים ניתן
 39 להקל, כמאן — כפי איזה תנא הוא סובר, אי כרבי יהודה האוסר
 40 לעיל גבי רימוני באדן אפילו בספק ספיקא, הרי רבי יהודה אמר
 41 שאפילו בשאר איסורים ספק ספיקא אסור, ולשמואל בשאר
 42 איסורים ספק ספיקא מותר. ואי כרבי שמעון החולק על רבי יהודה
 43 לעיל ומתיר ספק ספיקא של שאר איסורים, הרי לדעת רבי שמעון
 44 לכאורה אפילו בעבודת כוכבים נמי שרי — גם בעבודה זרה ספק
 45 ספיקא מותר. וכי תימא — ואם תאמר שאני ליה (שונה לו) לרבי
 46 שמעון בין עבודת כוכבים לשאר איסורים, ולא התיר רבי שמעון
 47 ספק ספיקא אלא ברימוני באדן האסורים משום ערלה או תרומה,
 48 אבל בעבודת כוכבים שאיסורה חמור יותר, אף בספק ספיקא מחמיר,
 49 ונאמר ששמואל סבר כמותו. אם כן יקשה, אלא הא דתניא — מה
 50 ששינוי בברייתא שהובאה לעיל, ספק עבודת כוכבים אסורה,
 51 וספק ספיקא מותרת, מני — מי הוא התנא של אותה ברייתא שהתיר
 52 ספק ספיקא בעבודת כוכבים, הרי לפי האמור יוצא שאינו לא רבי
 53 יהודה ולא רבי שמעון, כי לדעת שניהם לא התירו חכמים ספק
 54 ספיקא בעבודת כוכבים.
 55 מתרצת הגמרא: לעולם יש לומר שהתנא של אותה ברייתא הוא
 56 רבי שמעון המתיר ספק ספיקא בין בשאר איסורי הנאה ובין בעבודת
 57 כוכבים, ורב סבר כמותו, ושמואל הסובר שרק בעבודת כוכבים
 58 החמירו חכמים סבר לה כרבי יהודה בחדא — בדבר אחד, דהיינו
 59 בעבודת כוכבים, ופליג עליה בחדא — בדבר אחד, דהיינו בשאר
 60 איסורי הנאה, שלרבי יהודה החמירו בהם חכמים לאסור גם ספק
 61 ספיקא, ואילו לשמואל בשאר איסורים לא החמירו חכמים.
 62 הגמרא מבארת את דברי רבי שמעון המובא בברייתא לעיל: אמר
 63 מר — שינוי בברייתא הנזכרת לעיל בשם רבי שמעון, אם נפל רימון
 64 מתוך הריבוא שהיא התערובת הראשונה לשלשה רימונים אחרים,
 65 ומתוך השלשה נפל רימון אחד למקום אחר, מותר לאכול בין מן
 66 התערובת של השלשה ובין מן התערובת שבמקום אחר.

1 לטבעות אחרות, אין להתירם משום 'ספק ספיקא' אלא כולם
 2 אסורות.
 3 הגמרא מקשה על שמואל מברייתא: מיתבי, שינוי בברייתא, ספק
 4 עבודת כוכבים אסורה, וספק ספיקא מותרת. ומפרשת הברייתא
 5 כיצד, כום של עבודת כוכבים — שהשתמשו בו לצורך עבודת
 6 כוכבים ונאסר שגפיל לאיצר מלא כוסות של היתר, כולן אסורין,
 7 כיון שעל כל כוס וכוס יש ספק אחד שמה הוא הכוס האסור. אך אם
 8 פירש כוס אחד מהן — מן התערובת הראשונה לריבוא — לעשרת
 9 אלפים כוסות של היתר, ולאחר מכן נפל כוס מריבוא זה לריבוא
 10 אחר, כל הכוסות שבשתי הריבאות מותרין. הרי מפורש בברייתא
 11 שיש להקל בספק ספיקא גם בעבודת כוכבים כדעת רב, ואיך אמר
 12 שמואל שבעבודת כוכבים אין להקל גם בספק ספיקא.
 13 מתרצת הגמרא: ברייתא זו אינה דעת כולם אלא מחלוקת תנאי
 14 היא, דתניא — שכן שינוי בברייתא אחרת, רבי יהודה אומר, רימוני
 15 באדן של ערלה או של תרומה שהם מששה דברים החשובים שנמנו
 16 לעיל (עב) שאינם בטלים ברוב, אסורין את התערובת בכל שהיא.
 17 כיצד הם אסורות, נפל רימון אחד מהן — מהרימונים האסורים לתוך
 18 ריבוא — לעשרת אלפים רימוני באדן של היתר, ולאחר מכן נפל
 19 רימון מריבוא זה לריבוא אחר, כל הרימונים שבשתי הריבאות
 20 אסורין, ואף על פי שבריבוא השני על כל רימון ורימון יש ספק
 21 ספיקא, ספק אחד שמה הרימון שנפל מהריבוא הראשון לריבוא
 22 השני הוא של היתר, ואף אם נאמר שנפל הרימון האסור, שמה מה
 23 שלוקח בידו אינו הרימון האסור, מכל מקום החמירו חכמים
 24 בתערובת של איסור הנאה שלא יתבטלו לעולם. רבי שמעון בן
 25 יהודה אומר משום רבי שמעון, אם נפל רימון אסור לריבוא
 26 רימונים של היתר, כולם אסורין, מפני שעל כל רימון ורימון יש רק
 27 ספק אחד שמה הוא הרימון האסור, ומריבוא לשלשה — אבל אם
 28 נפל רימון מהריבוא לשלשה רימונים אחרים של היתר, ומשלשה —
 29 ומאותם שלשה נפל רימון למקום אחר, אפילו שבאותו מקום היה
 30 רק רימון אחד מותר להנות מן התערובת, לפי שכבר בנפילת הרימון
 31 האחד מן הריבוא הראשון לשלשה הותרו כולם, שהרי על כל רימון
 32 ורימון יש ספק ספיקא, ובאופן כזה לא החמירו חכמים. ומעתה יש
 33 לומר שרב סבר כרבי שמעון, ולכן גם בעבודת כוכבים הקל בספק

59 הגמרא מקשה על כך: וְתִיב רַב דִּימִי וְקֶאָמַר לָהּ לְהָא שְׂמֵעְתָּא –
60 את השמועה של רבי אלעזר. אָמַר לִיה רַב נְחֻמֵן, לדבריך נְמַע
61 וְשִׁתִּי קָא חֵינָא הָכָא – אנו רואים שיש היתר לגמוע ולשתות בכל
62 תערובת תרומה על ידי פתיחת אחת החביות לכתחילה, ואם כן
63 באיזה אופן אסרו חכמים את כל התערובת. מתרצת הגמרא: אָלַא
64 אִימָא כֵךְ אָמַר רבי אלעזר, אם נִפְתַּחַה חֲבִית אַחַת מִהֶן בְּלֹא כוּוּנָה,
65 אזי נִזְמַל הֵימָנָה בְּדִי דִימוּעַ וְשׁוּתָה את השאר.
66 הגמרא מביאה דין נוסף בענין זה: אָמַר רַבִּי אוֹשְׁעִיא, חֲבִית יִין
67 סתומה שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּתְעַרְבָה בְּמֵאָה וְחֲמִשִּׁים חֲבִיתוֹת יִין של חולין,
68 וְנִפְתַּחוּ מֵאָה חֲבִיתוֹת מִהֶן, כל החביות שנפתחו מותרות, כי גם על
69 הצד שיש בתוכם חבית של תרומה הרי היא בטלה בהם לפי שנפתחה
70 ואבדה חשיבותה, לפיכך נִזְמַל הֵימָנָה מכל אחת מהן בְּדִי דִימוּעַ
71 – יין בשיעור של חלק אחד ממאה וחמישים חלקים, שהוא כנגד
72 שיעור החבית של תרומה שנתערבה במאה וחמישים, ונתנון לכהן,
73 וְשׁוּתָה את כל החביות הפתוחות. וְשִׁאָר חֲמִישִׁים חֲבִיתוֹת אֲסוּרִין עַד
74 שִׁפְתָּחוּ, מפני שיש לחוש שמא חבית התרומה בתוכם, ואינה בטלה
75 כל זמן שהם סתומות, וְלֹא אֲמָרִין אִיסוּרָא בְּרִנָּא אִיתִיה – ואין
76 אנו תולים ואומרים שמסתבר שחבית התרומה היתה בתוך מאה
77 החביות שחבר נפתחו ושנו אותם, ומעתה יהיה מותר ליטול
78 החמישים החביות הסתומות כפי ירתת השיעור שכנגד התרומה
79 שנפלה וליתנו לכהן ולשתות את השאר. מפני שרב אושעיא חולק
80 על רב יהודה (לעיל ע"א) וסובר שאין תולים שהאיסור נמצא אצל
81 הרוב.
82 שנינו במשנה: הַרֹבֵעַ וְהַנְּרֵבֵעַ כּו', והטריפה וכו' שנתערבו בזבחים
83 כשרים, ירעו כולם עד שיסתאבו ויביא בדמיהם קרבנות אחרים.
84 שואלת הגמרא: בְּשֶׁלֶמָא כּוּלוּהּ – בכל הפסולים שמנתה המשנה
85 מובן מדוע לֹא יִדְעוּ מי היא הבהמה הפסולה שנתערבה, שהרי אין
86 פסולה ניכר. אָלַא הֵיא מֵרִיפָה – אבל באופן שנתערבה טריפה צריך
87 להבין הֵיכֵי דָמִי – במה מדובר, אִי יִדְעוּ לִיה – אם ידוע לכהן מי
88 היא בהמת הטריפה, כגון שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה, או
89 שיש לה נקב בקרום של המוח שטריפתה ניכר, לִיתִי וְלִישְׁקָלִיה –
90 שיבוא ויטלנה מן התערובת ויהיו השאר מותרים בהקרבה, וְאִי לֹא
91 יִדְעוּ לִיה מי היא הטריפה לפי שאין טריפתה ניכר, אם כן מֵאָה יִדְעוּ
92 דְאִיעֲרֵב – מהיכן הוא יודע שנתערבה טריפה בין הזבחים.
93 מביאה הגמרא אפשרות אחת ליישב את המשנה: אָמַר רַבִּי רַבִּי
94 יוֹנָאי, הָכָא בְּמֵאֵי עֶסְקִין בְּגוֹן דְאִיעֲרֵב נְקוּבַת הַקוֹץ בְּדִרוֹסַת הַזָּאב
95 – שבבהמות שהיה להם נקב רק בבשר מחמת קוץ, שאינם טריפה,
96 וגם לא נעשו בעלי מומין משום שהנקב חוזר ומבריא, התערבה
97 בהמה שדרסה זאב ונקב את ברשה בצרפניו שהיא טריפה מפני
98 שארס הזאב שורפה, ואי אפשר להבחין בהבדל ביניהם.
99 מביאה הגמרא אפשרות אחרת לברא את המשנה: רִישׁ לְקִישׁ אָמַר,
100 משנתינו מדרבת [בגוין] דְאִיעֲרֵב בְּנִפְלוּהַ – שבזבחים הכשרים
101 נתערבה בהמה שנפלה מן הגג שהיא ספק טריפה שמא התרסקו
102 איבריה, ובמסכת חולין (ע"א) שנינו, שאם המתין מעת לעת [ועשרים
103 וארבע שעות] ושחטה, צריכה בדיקה שאין בה סימני טריפה והרי
104 היא כשרה. ומכל מקום כשנתערבה נפולה בזבחים כשרים אינו יכול
105 להמתין מעת לעת ואז לשחוט את כולם בעזרה ולבדוק שאין בהם
106 סימני טריפה, כי יש חשש שתמצא טריפה ונמצא שהכניס במזיד
107 טריפה לעזרה.
108 מקשה הגמרא על ריש לקיש: נְפִלוּהַ נְמִי לְבִדְקָה – הלא גם נפולה
109 אפשר לבדוק לפני השחיטה אם נטרפה, על ידי שנגרם לכל
110 הבהמות שבתערובת להלך, שהרי ישנה שיטה (חולין ס"ח) הסוברת,
111 שאם הנפולה עמדה על רגליה אינה צריכה המתנה של מעת
112 לעת רק בדיקה לאחר השחיטה, ואם הלכה בידוע שאינה טריפה
113 ואפילו בדיקה אינה צריכה. מתרצת הגמרא: קָסַבְר רִישׁ לְקִישׁ
114 ששיטת התנא של משנתינו, שאף אם עָמְדָה הנפולה עדיין צָרִיכָה
115 המתנה מֵעַתְּ לַעֲת, ואם היא הִלְכָה, הגם שאינה צריכה המתנה
116 קודם שחיטה, אבל עדיין צָרִיכָה בְּדִיקָה לאחר שחיטה. ולכך אף אם

1 שואלת הגמרא: מֵאֵי שְׁלֵשָׁה – במה שונה אופן זה שהתיר רבי
2 שמעון את התערובת, משום דְאִימָא רֹבְכָא – שיש רוב היתר לבטל
3 את האיסור, הלא שְׁנַיִם נְמִי – גם באופן שנפל אותו רימון לשנים
4 ונהיו שלשה רימונים בתערובת, יש להתיר את התערובת משום
5 דְאִימָא רֹבְכָא – שיש רוב היתר לבטל את האיסור. מיישבת הגמרא:
6 מֵאֵי שְׁלֵשָׁה דְקֶתְנִי, לִפְתָרְתִּי וְהוּא, דהיינו שנפילת הרימון היתה
7 לתוך שתים וביתד עם הרימון שנפל לתוכם הם שלשה.
8 הגמרא מיישבת את שיטת שמואל באופן אחר: וְאִיבְעִית אִימָא,
9 שמואל שאסר ספק ספיקא רק בעבודה זרה, כִּבְר לַה בְּרַבִּי אִלְעִזָּר
10 שאמר, שפת שנאפתה בתנור שחוסק בעצי אשירה ונתערבה הפת
11 האסורה באחרות ושוב נתערבו האחרות באחרות, התערובת מותרת
12 על ידי שישליך מעות לים המלח כנגד שווי ההנאה שנהנה מהעצים
13 האסורים, אבל לולי זאת אף הוא סובר שכל התערובת אסורה. הרי
14 שיטתו שספק ספיקא אסור בעבודת כוכבים.
15 הגמרא מביאה חידוש נוסף בענין תערובת: אָמַר רִישׁ לְקִישׁ, חֲבִית
16 יִין סתומה שֶׁל תְּרוּמָה שהיא מששה דברים שמנו חכמים לעיל (ע"ב)
17 שיש להם חשיבות ואינם בטלים, שֶׁנִּתְעַרְבָה בְּמֵאָה חֲבִיתוֹת סתומות
18 של היתר, וְנִפְלָה חֲבִית אַחַת מִהֶן לִים הַמֶּלַח, הוֹתֵרוּ בִּזְוִן, משום
19 דְאִמְרִין – שיש לנו לתלות ולומר דְהָךְ חֲבִית דְנִפְלָא דְאִיסוּרָא נִפְלָא,
20 ומה שנשאר לפנינו הם החביות המותרות.
21 הגמרא מבארת מה התחדש בדברי רב נחמן וריש לקיש: וְאִיבְעִירִיךְ
22 דְרַב נְחֻמֵן וְאִיבְעִירִיךְ דְרִישׁ לְקִישׁ – צריך גם את חידושו של רב
23 נחמן (לעיל ע"א) לגבי טבעת עבודה זרה, וגם את חידושו של ריש
24 לקיש, דְאִי מִדְרַב נְחֻמֵן, הֵוּא אִמְיָא הַנִּי מִילִי – דבר זה שהקילו
25 חכמים לתלות את האיסור בטבעת שנפלה לים הגדול אינו אמור
26 אלא בתערובת עֲבֹדַת כּוֹכְבִים, משום דְאִין לַה מִתְרִין, ואם לא
27 נקל לתלות את האיסור בחתיכה שנפלה תאסר התערובת לעולם,
28 אֲבָל בתערובת תְּרוּמָה הֵישׁ לַה מִתְרִין על ידי שתמכר כולה
29 לכהנים, לֹא הקילו חכמים לתלות את האיסור בחבית שנפלה, אלא
30 ימכרו את כל התערובת לכהנים, לכך השמיענו ריש לקיש שאף
31 בתערובת תרומה הקילו חכמים. וְאִי מִדְרִישׁ לְקִישׁ הֵוּא אִמְיָא שָׂרַק
32 בתערובת תרומה הקילו חכמים לתלות את האיסור בחבית שנפלה,
33 משום שְׁהִבִית היא דבר גדול דְמִינְבְּרָא נְפִילָתָה – שנפילתה מן
34 התערובת ניכרת היטב, ולא חששו חכמים שאם נקל לתלות בה את
35 האיסור יבואו להקל ולהתיר את התערובת גם בלא נפילת החבית
36 לים, אֲבָל כשנתערבה מַפְעַת של עבודה זרה דְלֹא מִינְבְּרָא נְפִילָתָה
37 הואיל והיא דבר קטן, לֹא הקילו חכמים לתלות בה את האיסור, כיון
38 שיש לחשוש שיבואו להתיר את התערובת גם בלא נפילת הטבעת
39 לים, צָרִיכִי – לפיכך הוצרכו גם לחידושו של רב נחמן להשמיענו
40 שבכל נפילה יש להקל.
41 הגמרא מביאה מחלוקת אמוראים אם ריש לקיש התיר גם נפילה
42 שאינה ניכרת: אָמַר רַבָּה, לֹא הִתִּיר רִישׁ לְקִישׁ את התערובת על
43 ידי תליה שהאיסור הוא שנפל לים, אָלַא בְּחִבִית דְמִינְבְּרָא נְפִילָתָה,
44 אֲבָל כשנתערבה תְּאִינָה של תרומה בתשעים ותשע תאנים של
45 היתר ונאסרו כולם ונפלה תאנה אחת לים הגדול, לֹא הוֹתֵרָה
46 התערובת, לפי שקטנה היא ואין נפילתה ניכרת. וְרַב יוֹסֵף אָמַר,
47 הִתִּיר רִישׁ לְקִישׁ אֲפִילוּ בנפילת תְּאִינָה, משום שְׁבְנִפְלָתָה בְּךְ
48 עֲלִייתָה – כשם שנפילת תאנה של תרומה לתוך היתר חשובה בעיניך
49 לאסור את כל התערובת, כך תחשב עליית התאנה מן התערובת
50 להתיר את כולה.
51 הגמרא מביאה דין נוסף בענין תערובת: אָמַר רַבִּי אִלְעִזָּר, חֲבִית יִין
52 סתומה שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה בְּמֵאָה חֲבִיתוֹת יִין סתומות של היתר,
53 ונאסרה כל התערובת, פוֹתַת חֲבִית אַחַת מִהֶן וְרִשְׁאֵי לשותותה, כי
54 גם על הצד שהיא תרומה, כיון שנפתחה אבדה חשיבותה ונתבטלה
55 במאה החביות המותרות, וְנִזְמַל הֵימָנָה בְּדִי דִימוּעַ – ונוטל מן
56 החבית יין בשיעור של חלק אחד ממאה חלקים, שהוא כנגד שיעור
57 החבית של תרומה שנתערבה במאה, ונתנון לכהן, וְשׁוּתָה ממנה את
58 השאר.

המשך ביאור למס' זבחים ליום ראשון עמ' ב

1 תלך אי אפשר לשוחטה, שמא בבדיקה היא תמצא טריפה ונמצא
 2 שהכניסו טריפה בעזרה.
 3 מביאה הגמרא עוד אפשרות ליישב את המשנה: רבי ירמיה אומר,
 4 משנתינו מדברת בגזון דאיעריב בולד טריפה - שבזבחים הכשרים
 5 נתערבה בהמה שנולדה מבהמת טריפה, ולכך אין פסולה ניכר,
 6 ומשנתינו בשיטת רבי אליעזר היא, דאמר במסכת תמורה (ל) וילד
 7 טריפה לא יקרב לגבי מזבח, וכיון שולד זה נתערב בזבחים הכשרים
 8 ואינו ניכר, ירעו כולם עד שיפול בהם מום.
 9 הגמרא מבארת מדוע לא העמידו האמוראים את המשנה באותו
 10 אופן: בוליהו - דהיינו ריש לקיש ורבי ירמיה ברבי ינאי לא אמרי,
 11 משום שהם סברו שלהבחין בין נקובת הקוץ לדרוסת הזאב מידע
 12 ידיע [הדבר ידוע], דהאי - שנקב הארי או הזאב משיך - נמשך
 13 ויורד מכח ציפורנו, והאי - ואילו נקב הקוץ עגיל, ובקל ניתן להבחין
 14 בהבדל שביניהם. והטעם שרבי ינאי ורבי ירמיה ברבי לקיש לא
 15 אמרי, משום דקסברי שנפולה שעמדה אינה צריכה המתנה מעת
 16 לעת, ואם היא הלכה אפשר לשוחטה מיד ואינה צריכה בדיקה

17 אחר שחיטה. והטעם שרבי ינאי וריש לקיש ברבי ירמיה לא אמרי,
 18 משום דברבי אליעזר לא מוקמי - הם לא רצו להעמיד את המשנה
 19 כשיטת רבי אליעזר הסובר שולד טריפה דינו כטריפה, משום שהוא
 20 תנא יחידי.
 21 שנינו במשנה: אם נתערבו קדשים של ראובן בקדשים של שמעון,
 22 מין קמינו בו, כל קרבן יקרב לשם מי שהוא בעליו.
 23 מקשה הגמרא: והא קרבן בעי סמיכה, שיסמכו הבעלים את ידיהם
 24 עליו, וכיון שלא ידוע מי בעל הקרבן היאך תתקיים מצות סמיכה.
 25 מתרצת הגמרא: אומר רב יוסף, משנתינו מדברת בתערובת של
 26 קרבן נשים שאינו טעון סמיכה, כמו שדרשו חכמים (עירובין צו)
 27 מהפסוק (ויקרא א ב ד) 'דבר אל בני ישראל וגו' וסמך, בני ישראל
 28 סומכים ואין בנות ישראל סומכות.
 29 מדייקת הגמרא: מזה שהוצרך רב יוסף לומר שמשנתינו מדברת
 30 בקרבנות נשים שנתערבו, משמע אבל בקרבן אנשים שנתערבו לא
 31 שייכת הקרבה, הואיל ולא שייך לקיים בהם מצות סמיכה, אלא ירעו
 32 הבהמות עד שיסתאבו.